

IV

(Tiedotteet)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDOTTEET

EUROOPAN KOMISSIO

Ohjeet

Kysymyksiä ja vastauksia: ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen päivittäminen

(2018/C 277 I/03)

Huomautus: Komissio tarkistaa ja päivittää näitä ohjeita tarpeen mukaan aina kun uusia kysymyksiä esitetään.

Komission delegoitu asetus (EU) 2018/1100⁽¹⁾ tuli voimaan 7. elokuuta. Sillä muutettiin tietyn kolmannen maan lainsäädännön soveltamisen ekstraterritoriaalisilta vaikutuksilta sekä siihen perustuvilta tai siitä aiheutuvilta toimilta suojautumisesta 22 päivänä marraskuuta 1996 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2271/96⁽²⁾, jäljempänä 'ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävä säädös', liitettä.

Muutettua asetusta sovelletaan välittömästi talouden toimijoihin, ja kansalliset viranomaiset ja tuomioistuimet panevat sen täytäntöön ja soveltavat sitä.

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävällä säädöksellä pyritään suojelemaan vallitsevaa oikeusjärjestystä, unionin etuja ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen perustuvia oikeuksiaan käyttävien luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden etuja tällaisen lainsäädännön ekstraterritoriaalisen soveltamisen lainvastaisilta vaikutuksilta.

Tässä asiakirjassa annetaan ohjeita siitä, miten ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen eräitä säännöksiä olisi sovellettava. Asiakirja ei kata tyhjentävästi kaikkia kyseisen säädöksen säännöksiä, eikä sillä luoda uusia sääntöjä. Ainoastaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* julkaistu ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen oikeudellinen teksti on sitova.

Komissio valvoo unionin oikeuden soveltamista Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnassa. Perussopimusten mukaan ainoastaan Euroopan unionin tuomioistuin voi antaa oikeudellisesti sitovia tulkintoja unionin toimielinten asiakirjoista.

OSA 1: YLEISTÄ

1. Mistä ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävässä säädöksessä on kyse?

EU antoi vuonna 1996 ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen vastauksena Amerikan yhdysvaltojen, jäljempänä 'Yhdysvallat', käyttöön ottamille ekstraterritoriaalisille pakotteille, joita sovellettiin Kuubaan, Iraniin ja Libyaaan. Kyseessä on tärkeä EU:n yhdenmukainen toimi, jolla torjutaan kolmansien maiden ekstraterritoriaalisen lainsäädännön lainvastaisia vaikutuksia.

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävällä säädöksellä pyritään estämään kolmannen maan ekstraterritoriaalisten pakotteiden lainvastaiset vaikutukset säädöksen 11 artiklassa mainittuihin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin, jäljempänä 'EU:n toimijat'. Säädöksen päätarkoituksena on näin ollen suojella EU:n toimijoita, joiden laillinen toiminta liittyy kansainväliseen kauppaan ja/tai pääoman liikkuvuuteen sekä niihin liittyvään kaupalliseen toimintaan kolmansien maiden kanssa unionin oikeuden mukaisesti.

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä sovelletaan suhteessa sen liitteessä mainittuun ekstraterritoriaaliseen lainsäädäntöön, jäljempänä 'liitteessä lueteltu ekstraterritoriaalinen lainsäädäntö', joka tällä hetkellä koostuu Kuubaa ja Irania koskevista Yhdysvaltojen toimenpiteistä.

⁽¹⁾ EUVL L 199 I, 7.8.2018, s. 1.

⁽²⁾ EYVL L 309, 29.11.1996, s. 1.

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen peruseriaate on, että EU:n toimijoiden ei pidä noudattaa liitteessä lueteltua ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä eikä mitään siihen perustuvaa päätöstä, tuomiota tai välitystuomiota, koska EU ei tunnusta kyseisen lainsäädännön sovellettavuutta/vaikutuksia EU:n toimijoihin (5 artiklan ensimmäinen kohta).

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen mukaan EU:n toimijoiden on myös ilmoitettava Euroopan komissiolle 30 päivän kuluessa kaikista tapahtumista, jotka johtuvat liitteessä luetellusta ekstraterritoriaalisesta lainsäädännöstä tai siihen perustuvista tai siitä aiheutuvista toimista ja jotka vaikuttavat niiden taloudellisiin tai rahoitusta koskeviin etuihin suoraan tai välillisesti (2 kohdan ensimmäinen kohta). Ne voivat tehdä sen joko suoraan⁽¹⁾ tai jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välityksellä. Euroopan komissio toimittaa tällaiset tiedot sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa tiedot antanut toimija asuu tai on rekisteröity (2 artiklan kolmas kohta).

Oikeushenkilöiden osalta tämä velvoite koskee johtokunnan jäseniä, johtajistoa ja muita henkilöitä, joilla on vastuu liikkeenjohdosta.

2. Keihin tai mihin ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä sovelletaan?

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen 11 kohdassa säädetään, että säädöstä sovelletaan tahoihin, joita komissio kutsuu tässä asiakirjassa ”EU:n toimijoiksi”, eli

1. luonnollisiin henkilöihin, joilla on asuinpaikka unionissa ja jotka ovat jonkin jäsenvaltion kansalaisia,
2. oikeushenkilöihin, jotka on rekisteröity unionissa,
3. niihin jäsenvaltioiden kansalaisiin, jotka ovat sijoittautuneet unionin ulkopuolelle, sekä niihin meriliikenteen harjoittajiin, jotka ovat sijoittautuneet unionin ulkopuolelle, mutta joissa jäsenvaltion kansalaisilla on määräysvalta, jos näiden kansalaisten tai varustamojen alukset on rekisteröity jäsenvaltiossa sen lainsäädännön mukaisesti⁽²⁾,
4. muihin luonnollisiin henkilöihin, joilla on asuinpaikka unionissa, jollei kyseinen henkilö ole siinä maassa, jonka kansalainen hän on,
5. muihin ammatillisissa tehtävissä toimiviin luonnollisiin henkilöihin unionin alueella, mukaan lukien sen aluevedet ja ilmatila, sekä jäsenvaltion lainkäyttövallan tai valvonnan alaisissa ilma-aluksissa ja aluksissa.

Sivuliikkeiden tai tytäryhtiöiden osalta ks. kysymys 21.

3. Mistä alkaen päivitettyä ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä sovelletaan?

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen päivitystä sovelletaan kaikkiin edellä määriteltyihin EU:n toimijoihin sen voimaantulopäivästä eli 7. elokuuta 2018 lähtien. Sopimusvelvoitteiden osalta sitä sovelletaan riippumatta siitä, tulivatko kyseiset velvoitteet voimaan ennen ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen päivituksen voimaantulopäivää.

4. Miten ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävä säädös suojaa EU:n toimijoita?

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävällä säädöksellä on seuraavat vaikutukset:

- **Se mitätöi kaikkien sellaisten ulkomaisten päätösten, mukaan lukien tuomioistuinten tuomioiden ja välitystuomioiden, vaikutukset EU:ssa, jotka perustuvat liitteessä lueteltuun ekstraterritoriaaliseen lainsäädäntöön tai sen nojalla annettuihin säädöksiin ja säännöksiin (4 artikla).**

Tämä tarkoittaa, että EU:ssa ei tunnusteta mitään kolmannen maan viranomaisen antamaa hallinnollista tai oikeudellista päätöstä, välitystuomioistuimen päätöstä tai muuta päätöstä, joka perustuu ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen liitteessä lueteltuihin säännöksiin tai kyseisiä säännöksiä kehittäviin tai säännökset täytäntöön paneviin säädöksiin. Vastaavasti EU:n alueella ei myöskään panna toimeen päätöksiä, joissa vaaditaan esimerkiksi johonkin EU:n toimijaan kohdistuvaa takavarikkoa tai EU:n toimijaa koskevan taloudellisen seuraamuksen täytäntöönpanoa ja jotka perustuvat edellä mainittuihin säädöksiin. Tämä suojaa EU:n toimijoita tällaisten päätösten vaikutuksilta unionissa.

Kansallisten viranomaisten, mukaan lukien kansallisten tuomioistuinten ja välimiesoikeuksien, on sovellettava ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä ja pantava se täytäntöön ja erityisesti huolehdittava edellä mainitun, säädöksestä suoraan johtuvan velvoitteen noudattamisesta kaikilta osin.

⁽¹⁾ Sähköpostitse osoitteeseen relex-sanctions@ec.europa.eu

⁽²⁾ Palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4055/86 (EYVL L 353, 17.12.1990, s. 16) 1 artiklan 2 kohta.

- **Se antaa EU:n toimijoille mahdollisuuden saada korvausta liitteessä luetellun ekstraterritoriaalisen lainsäädännön soveltamisesta aiheutuvasta vahingosta luonnolliselta henkilöltä tai oikeushenkilöltä tai muulta vahingon aiheuttaneelta (6 artikla).**

Tämä tarkoittaa sitä, että EU:n toimijoilla on lailliset valtuudet hakea korvausta niille aiheutuneista menetyksistä vahingon aiheuttajasta riippumatta. Lisätietoja tästä mahdollisuudesta esitetään kysymysten 12–15 yhteydessä.

- **Se antaa EU:n toimijoille mahdollisuuden pyytää lupaa noudattaa liitteessä lueteltua ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä, jos noudattamatta jättäminen vahingoittaisi vakavasti toimijoiden omia tai unionin etuja (5 artiklan toinen kohta).**

Tämä tarkoittaa sitä, että komissio voi säännöstä poiketen tietyissä asianmukaisesti perustelluissa erityistilanteissa antaa EU:n toimijoille luvan toimia liitteessä luetellun ekstraterritoriaalisen lainsäädännön mukaisesti. Lisätietoja tästä mahdollisuudesta esitetään kysymysten 16–20 yhteydessä.

5. **Velvoittaako ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävä säädös EU:n toimijat harjoittamaan liiketoimintaa Iranin tai Kuuban kanssa? Miten niiden odotetaan suhtautuvan liitteessä lueteltuun ekstraterritoriaaliseen lainsäädäntöön ja ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävään säädökseen?**

EU:n toimijat voivat vapaasti harjoittaa liiketoimintaa parhaaksi katsomallaan tavalla unionin oikeuden ja sovellettavien kansallisten lakien mukaisesti. Ne voivat siis vapaasti valita, aloittavatko, jatkavatko tai lopettavatko ne liiketoiminnan Iranissa tai Kuubassa ja harjoittavatko ne toimintaa jollakin talouden alalla arvioituaan ensin itse taloudellista tilannetta. Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen tarkoituksena on nimenomaan varmistaa, että tällaiset liiketoimintapäätökset tehdään vapaasti eli että EU:n toimijoita ei pakoteta noudattamaan liitteessä lueteltua ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä, jonka sovellettavuutta EU:n toimijoihin unioni ei tunnusta.

6. **Miksi ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä päivitetään?**

Säädöksen päivitys käynnistyi, kun Yhdysvallat päätti 8. toukokuuta 2018 yksipuolisesti ottaa uudelleen käyttöön Iraniin kohdistuvat ekstraterritoriaaliset pakotteet ja vetäytyä Iranin sekä Kiinan, Ranskan, Venäjän, Yhdistyneen kuningaskunnan, Saksan, Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin välillä vuonna 2015 allekirjoitetusta yhteisestä kattavasta toimintasuunnitelmasta. Tiettyjen Iraniin liittyvien pakotteiden poistaminen on olennainen osa sopimusta. Yhdysvaltojen uudelleen käyttöön ottamat ekstraterritoriaaliset pakotteet saattavat vaikuttaa EU:n toimijoihin, jotka harjoittavat laillista liiketoimintaa Iranin kanssa. Kyseistä lainsäädäntöä on tarkoitus ruveta jälleen soveltamaan 7. elokuuta 2018 ja 5. marraskuuta 2018.

7. **Mikä ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävässä säädöksessä on muuttunut?**

Euroopan komissio on päivittänyt ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen liitettä laajentamalla siinä luetellun ekstraterritoriaalisen lainsäädännön soveltamisalaa, johon ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävässä säädöksessä esitettyjä suojaustoimenpiteitä sovelletaan. Liite sisältää nyt ne Yhdysvaltojen määräämät ekstraterritoriaaliset pakotteet, jotka Yhdysvallat joko kumosi tai joista se luopui yhteisen kattavan toimintasuunnitelman mukaisesti ja jotka on otettu tai on tarkoitus ottaa uudelleen käyttöön. On tärkeää huomata, että tähän sisältyvät myös kyseiseen lainsäädäntöön perustuvat tai siitä aiheutuvat toimet.

Ekstraterritoriaalinen lainsäädäntö, joka on tarkoitus lisätä liitteeseen, löytyy seuraavista säädöksistä:

- "Iran Sanctions Act of 1996" ⁽¹⁾;
- "Iran Freedom and Counter-Proliferation Act of 2012";
- "National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2012";
- "Iran Threat Reduction and Syria Human Rights Act of 2012"; sekä
- "Iran Transactions and Sanctions Regulations".

Edellä mainittujen säädösten ja määräysten säännökset, joilla on lainvastaisia ekstraterritoriaalisia vaikutuksia, esitetään liitteessä viitteeksi. Täydellisen kuvan saamiseksi on parasta tutustua suoraan kyseisiin säännöksiin.

⁽¹⁾ Tämä säädös mainittiin liitteessä jo vuonna 1996. Liitteessä on kuitenkin nyt otettu huomioon säädöksen nykyinen sisältö, sellaisena kuin se on vuosien mittaan muutettuna.

8. Onko ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä käytetty tähän mennessä?

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä on vuodesta 1996 alkaen sovellettu etupäässä Kuubaan liittyviin Yhdysvaltojen ekstraterritoriaalisiin pakotteisiin. Euroopan unioni ja Yhdysvallat allekirjoittivat vuonna 1998 yhteisymmärryspöytäkirjan, jolla Yhdysvaltojen viranomaiset keskeyttivät eräiden Kuubaa koskeviin ekstraterritoriaalisiin pakotteisiin liittyvien säännösten soveltamisen ”niin pitkäksi aikaa kuin EU ja muut liittolaiset jatkavat tehostettuja toimia demokraatian edistämiseksi Kuubassa”.

9. Millä muulla tavoin ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävä säädös voi auttaa EU:n toimijoita?

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä sovelletaan kaikkiin EU:n toimijoihin niiden koosta ja toimialasta riippumatta.

Kysymykseen 4 annetussa vastauksessa lueteltujen suojatoimenpiteiden lisäksi ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävä säädös auttaa myös tunnistamaan kolmansien maiden ekstraterritoriaalisen lainsäädännön ja sen keskeiset säännökset, joiden soveltamisella saattaa olla lainvastaisia vaikutuksia EU:n toimijoihin. Kyseiset säännökset esitetään lyhyesti liitteessä. Tämä voi osoittautua erityisen hyödylliseksi pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille), koska niillä on vähemmän resursseja varmistaa, mikä liitteessä luetelluista ekstraterritoriaalisista säädöksistä saattaa vaikuttaa niiden toimintaan. Lisäksi ne saattavat kyetä antamaan komissiolle 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja keskeisiä tietoja (ks. kysymys 1).

10. Kuka on vastuussa ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen täytäntöönpanosta? Onko jäsenvaltioiden nostettava syyte ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen mahdollisesta rikkomisesta?

Jäsenvaltioiden viranomaiset ovat vastuussa ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen täytäntöönpanosta ja myös sen rikkomisesta määrättävien seuraamusten sisällyttämisestä niiden oikeusjärjestyksiin ja seuraamusten täytäntöönpanosta. Tällaisista seuraamuksista säädetään kansallisessa lainsäädännössä, ja seuraamukset voivat näin ollen vaihdella jäsenvaltioittain. Eroista huolimatta kaikkien seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeudenmukaisia ja ennalta ehkäiseviä (9 artikla).

Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävään säädökseen perustuva järjestelmä pannaan täytäntöön muun muassa soveltamalla kyseisiä seuraamuksia kansallisten menettelyjensä mukaisesti, jos ne ovat tarpeen ja asianmukaisia.

11. Mikä on Euroopan komission rooli?

Euroopan komission tärkeimmät tehtävät ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen yhteydessä ovat seuraavat:

- muuttaa ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen liitteessä olevien ekstraterritoriaalisten pakotteiden luetteloa delegoiduilla säädöksillä (1 artiklan toinen kohta);
- kerätä EU:n toimijoilta tietoa liitteessä luetellun ekstraterritoriaalisen lainsäädännön mahdollisista soveltamistapauksista (2 artikla);
- myöntää EU:n toimijoille tietyissä asianmukaisesti perustelluissa erityistilanteissa lupia, kun on tarpeen noudattaa liitteessä lueteltuja ekstraterritoriaalisia pakotteita kokonaan tai osittain, jotta voidaan ehkäistä vakavan vahingon aiheutuminen toimijoiden omille tai unionin eduille, ja vahvistaa täytäntöönpanosäädöksissä perusteet, joiden mukaisesti lupahakemukset arvioidaan (5 artiklan toinen kohta yhdessä 7 artiklan b alakohdan kanssa ⁽¹⁾).

Muita menettelyyn liittyviä tehtäviä mainitaan 7 artiklan a, d ja e alakohdassa ja 10 artiklassa.

Lisäksi perussopimusten valvojana komissio valvoo unionin oikeuden asianmukaista ja yhdenmukaista täytäntöönpanoa Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnassa.

Lisätietoja Euroopan komission tehtävistä saa sähköpostiosoitteesta relex-sanctions@ec.europa.eu

⁽¹⁾ Komissiota avustaa näissä tehtävissä ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä käsittelevä komitea. Komitea koostuu jäsenvaltioiden edustajista.

OSA 2: VAHINGONKORVAUKSET

12. Millaisista vahingoista EU:n toimijat voivat saada korvausta?

Säädöksen 6 artiklan mukaan EU:n toimijalla on oikeus saada korvausta ”liitteessä lueteltujen lakien soveltamisesta tai niihin perustuvien tai niistä aiheutuvien toimien hänelle aiheuttamasta vahingosta ja menetyksestä, oikeudenkäyntikulut mukaan lukien”. Vahingonkorvauksen laajuus on näin ollen erittäin laaja, mikä vastaa ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen suojelutavoitetta.

13. Keneltä EU:n toimijat voivat hakea korvausta näistä vahingoista? Voivatko EU:n toimijat haastaa Yhdysvaltojen viranomaiset oikeuteen vahingonkorvausten saamiseksi?

EU:n toimijat voivat vaatia vahingonkorvausta ”luonnolliselta henkilöltä tai oikeushenkilöltä tai muulta vahingon aiheuttaneelta tai keneltä tahansa, joka toimii tämän puolesta tai välikätenä”.

Se, kuka kussakin asiassa on vastaajana, riippuu asian olosuhteista, aiheutuneen vahingon luonteesta, vahingon aiheuttaneesta henkilöstä tai yhteisöstä, mahdollisesta vahingon aiheuttajien yhteisvastuusta jne. Asian ratkaisee toimivaltainen tuomioistuin (ks. kysymys 14). Etukäteen ei ole mahdollista määrittää yleisesti tahoja, jolta vahingonkorvausta voi vaatia.

Säädöksen 6 artiklan sanamuoto on kuitenkin hyvin laaja, sillä siinä ei tarkoiteta ainoastaan vastuullisia henkilöitä ja yhteisöjä vaan myös niiden edustajia, mikä mahdollistaa EU:n toimijoiden laajemman suojan.

14. Miten vahingonkorvausta voi hakea? Toimivatko komissio tai kansalliset viranomaiset EU:n toimijoiden hyväksi?

Säädöksen 6 artiklan kolmannen kohdan mukaan vahingonkorvausta voi vaatia tuomioistuimessa. Toimivaltainen tuomioistuin määräytyy muun muassa asian erityispiirteiden, sovellettavien toimivaltasääntöjen, kansallisen siviilimenettelyn ja muiden vastaavien seikkojen perusteella. Säädöksen 6 artiklan kolmannessa kohdassa viitataan yleisesti tuomioistuinten toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla annetussa Brysselin yleissopimuksessa ⁽¹⁾ vahvistettuihin sääntöihin.

Lisäksi 6 artiklan viimeisessä kohdassa täsmennetään, että vahingonkorvaus voi olla muodoltaan luonnollisten henkilöiden, oikeushenkilöiden, muiden aiheuttaneiden tai keiden tahansa näiden puolesta tai välikätenä toimivien unionissa olevien varojen takavarikointia tai myyntiä, mukaan lukien unionissa rekisteröityjen yritysten osakkeet. Vahingonkorvauksen saaminen ei kuitenkaan rajoita muiden saatavilla olevien keinojen käyttämistä sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

15. Mitä Brysselin yleissopimuksessa määrätään?

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävä säädös hyväksyttiin vuonna 1996. Sen 6 artiklassa oleva viittaus Brysselin yleissopimukseen on nyt katsottava viittaukseksi tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12 päivänä joulukuuta 2012 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1215/2012 ⁽²⁾.

Kyseisen asetuksen 68 artiklan mukaan asetus korvaa vuoden 1968 Brysselin yleissopimuksen jäsenvaltioiden välillä lukuun ottamatta niitä jäsenvaltioiden alueita, jotka kuuluvat kyseisen yleissopimuksen alueelliseen soveltamisalaan ja joihin tätä asetusta ei sovelleta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 355 artiklan nojalla.

Asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Sitä ei kuitenkaan sovelleta valtion vastuuseen teoista ja laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä.

OSA 3: LUVAT

16. Milloin EU:n toimijat voivat pyytää ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen 5 artiklan toisen kohdan mukaista lupaa?

Ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen 5 artiklan toisen kohdan mukaan EU:n toimijat voivat pyytää lupaa noudattaa liitteessä lueteltua ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä, jos noudattamatta jättäminen vahingoittaisi vakavasti joko toimijoiden itsensä tai unionin etuja.

⁽¹⁾ Tekstissä viitataan vuoden 1968 yleissopimukseen. Viittauksen olisi kuitenkin katsottava tarkoittavan kyseisen yleissopimuksen korvannutta vuoden 2007 yleissopimusta: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22007A1221\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:22007A1221(03))

⁽²⁾ EUVL L 351, 20.12.2012, s. 1.

Vaikka ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävässä säädöksessä ei selvästi määritetä ”vakavan vahingon” merkitystä, on selvää, että mikä tahansa EU:n toimijoiden kärsimä haitta tai vahinko ei oikeuta luvan saamiseen. Tämä johtuu siitä, että unioni ei salli liitteessä luetellun ekstraterritoriaalisen lainsäädännön säätelevän EU:n toimijoiden toimintaa alueellaan. Mahdollisuus noudattaa ulkomaista lainsäädäntöä on siis jatkossakin poikkeuksellista.

Kuten komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2018/1101⁽¹⁾ johdanto-osan 9 kappaleessa selitetään, lupaa koskevat hakemukset ovat asianmukaisia silloin, kun hakijan suunnittelema toiminta perustuu liitteessä lueteltuun ekstraterritoriaaliseen liansäädäntöön tai määräytyy sen mukaan. Hakija määrittelee itse, milloin on kyse tällaisesta toiminnasta. EU:n toimijoiden ei pidä yrittää lupamenettelyn avulla saada komissiolta hallinnollista kirjettä tai vahvistusta siitä, että niiden liiketoimintapäätökset ovat ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen mukaisia. Lisätietoa liiketoimintapäätöksistä ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen yhteydessä esitetään kysymyksen 5 kohdalla.

17. Mitä EU:n toimijoiden on todistettava luvan saadakseen?

Täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2018/1101 3 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan EU:n toimijoiden on lupaa pyytäessään ainakin mainittava ne liitteessä luetellun ekstraterritoriaalisen lainsäädännön säännökset, joita niiden olisi noudatettava, ja esitettävä tarkasti se toiminta, jota ne haluavat harjoittaa. Lupaa hakevien EU:n toimijoiden on osoitettava, miksi ja millä tavalla liitteessä luetellun ekstraterritoriaalisen lainsäädännön noudattamatta jättäminen vahingoittaisi vakavasti joko niiden omia tai unionin etuja, ja siten perusteltava tarve asianmukaisesti perustelluissa erityistilanteissa poiketa ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävässä säädöksessä vahvistetusta säännöstä. Niiden on esitettävä asianmukaiset todisteet. Todisteiden asianmukaisuus riippuu kunkin asian erityispiirteistä. Komissio aikoo kokemustensa perusteella kuitenkin harkita, olisiko asianmukaista kehittää malleja tai tarkistuslistoja, joita voidaan käyttää toimitettaessa todisteita yleisimmin esitettyjen perustelujen tueksi.

Lupahakemuksen voivat toimittaa joko yksi EU:n toimija tai useat toimijat yhdessä, edellyttäen, että toimijoiden edut ovat riittävän yhtenevät. Ryhmähakemusten kohdalla komission on kuitenkin kyettävä arvioimaan tapauskohtaisesti, aiheutuisiko liitteessä luetellun ekstraterritoriaalisen lainsäädännön noudattamatta jättämisestä vakavaa haittaa kunkin hakijan yksilöllisille eduille tai unionin eduille.

18. Kuka voi antaa EU:n toimijoille luvan noudattaa liitteessä lueteltua ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä? Miten jäsenvaltiot osallistuvat luvan antamiseen?

Säädöksen 5 artiklan toisen kohdan, 7 artiklan b alakohdan ja 8 artiklan mukaan komissio myöntää tällaiset luvat, ja sitä avustaa ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä käsittelevä komitea. Luvat myönnetään samalla tavalla vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Nämä perusteet vahvistetaan täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2018/1101. Komissio tarkistaa perusteita säännöllisesti. Jos komissio katsoo lupahakemusten käsittelystä saamiensa kokemusten perusteella, että perusteisiin on tehtävä muutoksia, se toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet.

Ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä käsittelevä komitea koostuu kunkin jäsenvaltion edustajista ja avustaa komissiota lupiin liittyvien tehtävien hoitamisessa noudattaen komiteamenettelyä.

Täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2018/1101 3 artiklan 5 kohdan mukaan komissio ilmoittaa ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä käsittelevälle komitealle heti kun se on vastaanottanut lupahakemuksen.

19. Miten EU:n toimijat voivat hakea lupaa ja kuinka kauan kestää, ennen kuin Euroopan komissio antaa vastauksen?

Lupahakemukset olisi toimitettava komissiolle kirjallisesti joko postitse (osoitteeseen European Commission, Service for Foreign Policy Instruments EEAS 07/99, 1049 Brussels, Belgium) tai sähköpostitse (EC-AUTHORISATIONS-BLOCKING-REG@ec.europa.eu).

Komissio pyrkii käsittelemään hakemukset ja vastaamaan hakijoille mahdollisimman pian. Käsitelyaika riippuu kuitenkin useasta seikasta, kuten asian monimutkaisuudesta, hakemuksen ja toimitettujen todisteiden täydellisyydestä, hakijan ripeästä vastauksesta komission lisäpyyntöihin, toimitettujen hakemusten määrästä, ekstraterritoriaalista lainsäädäntöä käsittelevän komitean lausunnon antamiseen kuluvasta ajasta ja käännostarpeista.

20. Millaisia vaikutuksia luvalla on?

Lupahakemuksella ei ole lykkäävää vaikutusta. Komission täytäntöönpanopäätöksen muodossa myönnettävä lupa tulee voimaan päivänä, jona se annetaan tiedoksi hakijalle. Siihen saakka EU:n toimijoiden on noudatettava ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä.

⁽¹⁾ EUVL L 199 I, 7.8.2018, s. 7.

OSA 4: MUUT SEIKAT**21. Millainen on yhdysvaltalaisien yritysten EU:hun sijoittautuneiden tytäryhtiöiden ja EU:n yritysten Yhdysvaltoihin sijoittautuneiden tytäryhtiöiden tilanne?**

Tältä osin voidaan tarkastella kolmea erilaista perustilannetta:

Silloin kun yhdysvaltalaisyriyten EU:ssa olevat tytäryhtiöt on perustettu jonkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ja niiden sääntömääräinen kotipaikka, pääkonttori tai päätoimipaikka sijaitsee unionissa, ne katsotaan EU:n toimijoiksi. Tämä tarkoittaa, että niihin sovelletaan kaikkia unionin oikeuteen, myös ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävään säädökseen, perustuvia oikeuksia ja velvoitteita.

Yhdysvaltalaisyriyten unionissa olevat sivuliikkeet eivät kuulu edellisen kohdan mukaisen määritelmän soveltamisalaan, koska niillä ei ole emoyhtiöstä erillistä oikeushenkilöyttä. Niitä ei sen vuoksi katsota EU:n toimijoiksi. Sen takia niihin ei myöskään sovelleta ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä.

Yhdysvaltoihin sijoittautuneisiin EU:n yritysten tytäryhtiöihin sovelletaan sen maan lainsäädäntöä, jossa ne on rekisteröity. Yleensä kyse on Yhdysvaltojen lainsäädännöstä. Sen vuoksi niitä ei katsota EU:n toimijoiksi eikä niihin sovelleta ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä. Niiden unionissa rekisteröity emoyhtiö on kuitenkin EU:n toimija, ja näin ollen siihen sovelletaan ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen säännöksiä.

22. Sovelletaanko EU:n ulkopuolella, myös Yhdysvalloissa, asuviin EU:n kansalaisiin ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä?

Kyllä, unionin ulkopuolelle sijoittautuneeseen jäsenvaltion kansalaiseen sovelletaan edelleen ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävää säädöstä (ks. kysymys 2).

23. Voivatko EU:n toimijat hakea Yhdysvalloilta lisenssiä, jotta ne voitaisiin vapauttaa liitteessä lueteltujen ekstraterritoriaalisten pakotteiden soveltamisesta?

Ei. Yksittäisen lisenssin hakeminen Yhdysvaltojen viranomaisilta poikkeuksen/vapautuksen saamiseksi liitteessä luetellusta ekstraterritoriaalisesta lainsäädännöstä vastaisi kyseisen lainsäädännön noudattamista. Tämä merkitsisi väistämättä, että Yhdysvaltojen toimivallan tunnustetaan koskevan EU:n toimijoita, vaikka kyseisten toimijoiden olisi kuuluttava EU:n/jäsenvaltioiden toimivallan piiriin.

EU:n toimijat voivat kuitenkin pyytää komissiolta lupaa hakea tällaista lisenssiä Yhdysvaltojen viranomaisilta ulkomaisen lainsäädännön vaikutukset estävän säädöksen 5 artiklan toisen kohdan mukaisesti.

Sen sijaan komissio ei katso liitteessä luetellun ekstraterritoriaalisen lainsäädännön noudattamiseksi sitä, että EU:n toimijat käyvät Yhdysvaltojen viranomaisten kanssa keskusteluja varmistaakseen kyseisen lainsäädännön tarkan laajuuden ja mahdolliset vaikutukset toimijoihin ja arvioidakseen, voiko lainsäädännön noudattamatta jättämisestä aiheutua niiden eduille vakavaa vahinkoa 5 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettulla tavalla. Tällaisia keskusteluja saatetaan käydä ennen kuin EU:n toimijat pyytävät komissiolta lupaa edellä mainitun artiklan mukaisesti. Niitä varten ei kuitenkaan tarvita lupaa.